

בינת המשפט

ענייני ממונות אקטואליים

מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק

בס"ד, גליון תרס"ט, פרשת תצוה-זכור, תשפ"ו

טל: 052-7611435 דואר אלקטרוני: y.b.daskal@ybdaskal.com

אומן שאיחר לסיים עבודתו

ועכשיו לגופו של עניין, זה ברור שאם הקבלן לא איחר את הזמן ובעל הבית רצה לסיים והשלים לבד, בעל הבית חייב לשלם לקבלן את ההוצאות של הפועל, שהרי התחיל עבודתו והתחייב לו תשלום על כל עבודתו, אבל כיון שכבר עבר הזמן והקבלן לא השלים את עבודתו, יש לדון האם חייב לשלם לו על הפועל שהביא.

וכתב בפתחי חושן (חלק ד שכיירות פרק יג דיני אומן סעיף ד), וז"ל "יש מי שאומר שהנותן לאומן חפץ והגביל לו זמן שעליו לגמרו ואיחר האומן הזמן המוגבל, דינו כיורד לשדה חברו שלא ברשות, ואינו משלם לו רק הוצאה כשיעור השבח". ושם, בהערה ד, כתב מקור לזה וז"ל "כסף הקדשים סימן שעה, ועיין פרק י הערה ה שנראה שכל זמן שלא עשה יכול לבטל כל השכירות, כיון שעבר על תנאי השכירות והקציצה בטלה, ומשמע מדבריו שאם נהנה בעל החפץ משלם לו כיורד ברשות, ובחקל מהדו"ב חושן משפט סימן לג נראה שמסתפק בזה". עכ"ל

ובפתחי חושן (חלק ד שכיירות פרק י הערה ה), כתב עוד, וז"ל "ויש לדון כשהפועל איחר לבוא בשעה היעודה למלאכה והלך בעל הבית ושכר פועל אחר, דמסברא נראה שאין אפילו דין תרעומת, דמה היה עליו לעשות, ואפילו שלא בדבר האבוד מסתבר שאין עליו להמתין, ובפרט כשהוא מסופק אם ומתי יבוא, ואפשר שאף לאחר קניין יכול לחזור, דהוי כקניין בטעות, ועוד שגם הזמן הוא חלק מתנאי השכירות, וכשאיחר הרי נתבטל התנאי והשכירות, ועיין פרק יג סעיף ד, ומכל מקום נראה שאם איחר באמצע זמן השכירות אינו יכול לסלקו אלא כדין פועל המתרשל, כמ"ש להלן סעיף ט".

"והדבר מצוי כשמזמינים מונית, ונשתרש שאומרים למזמין שהוא בא מיד, אף על פי שידוע שזה ייקח זמן רב, וגם אם אומרים שייקח כמה דקות מצוי שמאחרים יותר, ויש לדון אם ועד מתי חייב להמתין מליקח מונית אחרת, ונראה שאם אין הזמן דוחק יש להמתין זמן סביר, וקשה להגדירו, ואם הזמן דחוק אין עליו להמתין יותר ממה שאמר, ורצוי שידוע מיד בטלפון שהזמן דחוק לו". עכ"ל.

העולה מזה: כשהקבלן לא איחר — בעל הבית חייב לשלם לו על הפועל שהביא. כשהקבלן איחר — התנאי מתבטל, והוא נחשב כיורד שלא ברשות ואינו זכאי אלא להוצאות מועילות בלבד, ובעל הבית רשאי לשכור פועל אחר בלי להמתין לו.

בדין קבלן שיפוצים שאיחר

ובו יבואר: א. קבלן שיפוצים שאיחר לסיים, ובעל הבית גמר לבד, והקבלן הביא פועלים לגמור, האם חייב בשכרן. ב. פועל שאיחר, האם בעל הבית יכול לשכור פועל אחר. ג. הזמין מונית והנהג איחר, האם יכול להזמין מונית אחרת. ד. האם איחור בזמן מבטל את ההסכם לגמרי. ה. דיני פועלים ואומנים כמנהג המדינה.

הנידון

"חתמתי חוזה עם קבלן שיפוצים על תוספת שתי חדרים בבית, בחוזה הוא הבטיח לסיים עד ראש חודש חשוון, כל יום של איחור זה הפסד כסף, הדירה עומדת להשכרה. סוף סוף הוא סיים כמעט את העבודה, אבל בגג הוא לא עשה איטום. צלצלתי אליו הרבה פעמים שייסיים ולא סיים. לאחר שעברו שבועיים, ראיתי שהוא לא מסיים, לקחתי פועל, קניתי יריעות ועשיתי לבד את האיטום, בדיוק כשסיימתי הוא הגיע עם פועל לעבוד. הקבלן תובע ממני את ההפסד של הפועל שהביא, אני טוען שהוא איחר את הזמן ואני לא צריך לשלם על הנזק שנעשה לו, כמו כן אני אפחית לו מהשכר את התשלום שעלה לי הפועל והיריעות, מי צודק".

תשובה

בעל הבית צריך לשלם לפועלים מחצית שכר מדין פועל בטל. אבל אם צלצל והודיע לקבלן שהוא מביא פועלים מחר, אם לא יסיים מיד, פטור לגמרי.

ביאור התשובה

הקדמה

בתחילה אני חייב לציין שכאשר עושים חוזה עם הקבלן הדבר הכי חשוב זה הסכם ברור, זה שכתוב בהסכם עד מתי הקבלן חייב לסיים, בלי לכתוב מה יהיה אם לא יסיים, הוא חסר העיקר מן הספר.

העולה מזה: צריך לכתוב בחוזה לא רק עד מתי הקבלן חייב לסיים, אלא גם מה יקרה אם יאחר, שאם לא כן חסר עיקר מן ההסכם.

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

נידון דידן

למרות האמור לעיל, ידוע שבדיני פועלים הכל כמנהג המדינה כמבואר בחושן משפט סימן שלא סעיף א, והנה דבר ידוע הוא שאיחור בזמן של חוזה עוד לא מקובל להיחשב דין הפרת חוזה אם לא כתוב בפירוש עד מתי ייחשב איחור ומה יהיה כאשר יאחר, ונראה לי שעוד לא נפסק הקשר ביניהם, לכן חייב לשלם לפועלים כפועל בטל מחצית שכר, אבל אם היה מצלצל לקבלן ומודיע לו שאם לא ישלים מלאכתו עד מחר יביא פועלים, אז באמת היה פטור לגמרי, כך נראה לי.

העולה מזה: מכיוון שלא נקבע בחוזה מה ייחשב איחור, נחשב הקשר ביניהם כממשיך, ולכן בעל הבית חייב לשלם לפועלים כפועל בטל מחצית שכר. אך אם היה מתרה בקבלן שיביא פועלים אם לא יסיים עד מחר — היה פטור לגמרי.

דינים העולים:

א. צריך לכתוב בחוזה לא רק עד מתי הקבלן חייב לסיים, אלא גם מה יקרה אם יאחר, שאם לא כן חסר עיקר מן ההסכם.

ב. כשהקבלן לא איחר — בעל הבית חייב לשלם לו על הפועל שהביא. כשהקבלן איחר — התנאי מתבטל, והוא נחשב כיורד שלא ברשות ואינו זכאי אלא להוצאות מועילות בלבד, ובעל הבית רשאי לשכור פועל אחר בלי להמתין לו.

ג. מכיוון שלא נקבע בחוזה מה ייחשב איחור, נחשב הקשר ביניהם כממשיך, ולכן בעל הבית חייב לשלם לפועלים כפועל בטל מחצית שכר. אך אם היה מתרה בקבלן שיביא פועלים אם לא יסיים עד מחר — היה פטור לגמרי.

